

تحلیل برنامه ششم توسعه در حوزه فرهنگ

مقایسه نقش دولت و مجلس در بخش فرهنگی برنامه ششم توسعه

در فروردین ۱۳۹۶ برنامه پنج ساله ششم توسعه به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد. مرکز پژوهش‌های مجلس در مرداد ۱۳۹۶ گزارشی از مقایسه تطبیقی ماده‌ها و احکام حوزه فرهنگ در لایحه دولت، مصوبات کمیسیون فرهنگی، کمیسیون تلفیق و قانون مصوب منتشر می‌کند. در ادامه به مهم‌ترین نکات این گزارش ذیل سه عنوان لایحه دولت، مصوبات کمیسیون فرهنگی و قانون برنامه ششم اشاره شده است.

مشخصات

عنوان قانون

برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

تاریخ تصویب

۱۳۹۶ / ۱ / ۱۶

مسئولین کشور در زمان تصویب قانون

رئیس قوه مجریه: حسن روحانی

رئیس قوه مقننه: علی لاریجانی

متولی بررسی تطبیقی قانون

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار گزارش بررسی تطبیقی

مرداد ۱۳۹۶

لایحه دولت

از میان موضوعات فرهنگی، بیشترین تمرکز دولت در لایحه ارائه شده به مجلس، ورزش، گردشگری و آموزش بوده است. وجه درآمدزایی در نگاه به این موضوعات در اولویت بوده است. در کنار اینها، گردشگری به shy& عنوان صنعت دیده شده است اما حکمی درخصوص آن نیامده است. علاوه بر این، به موضوع واگذاری مرمت و احیای میراث فرهنگی در ماده بیست و چهار اشاره شده است.

مهم‌ترین ماده فرهنگی لایحه دولت، ماده بیست و سه است. در این ماده بر درآمدزایی و واگذاری امور تأکید شده است. واگذاری، تسهیل فرآیند و تقویت جایگاه سازمانی، سه راهبرد اصلی در بخش فرهنگ هستند. ماده بیست و سه در راستای تعالی و مقاوم shy& سازی فرهنگی، تحقق توسعه متناسب با مقتضیات فرهنگی، حمایت از تولیدات و محصولات فرهنگی و نیز ارتقای جایگاه و منزلت اصحاب و نخبگان و پیشکسوتان فرهنگ و هنر، به اصلاح فرآیندهای صدور مجوز، حمایت از فعالیت shy& های فرهنگی و واگذاری تصدی shy& گری فرهنگی پرداخته است.

ماده ۲۴ به واگذاری مرمت بناهای تاریخی و فرهنگی و احیای بافت های ارزشمند کشور می shy& پردازد، بند ۲ ماده ۲۸ درمورد تأمین هزینه shy& های مشاوره خانواده برای افراد فاقد تمکن مالی است و ماده ۳۰ لایحه دولت جهت تقویت جایگاه سازمانی امور زنان و خانواده در دستگاه در راستای اعمال رویکرد عدالت جنسیتی پیشنهاد شده است. این ماده shy& ها، مجموعه ماده shy& های فرهنگی لایحه پیشنهادی دولت برای برنامه ششم توسعه هستند.

می‌توان با استناد به مواد لایحه، سیاست دولت در حوزه فرهنگ را تمرکز بر اقتصاد فرهنگ، فعال ساختن ظرفیت‌های درآمدزایی، رفع موانع مشارکت بخش خصوصی و فراتر از آن تضمین فعالیت‌های فرهنگی و هنری بخش غیردولتی دانست.

مصوبات کمیسیون فرهنگی

۱. پایه اقدام مجلس ابتدا در کمیسیون‌های تخصصی و سپس در کمیسیون تلفیق و در نهایت در صحن علنی رقم خورده است. این کمیسیون ۷ ماده از ۳۵ ماده لایحه دولت را اصلاح و ۴۳ حکم به‌عنوان مواد الحاقی در حوزه فرهنگ پیشنهاد داده است. بنابراین در مجموع کمیسیون فرهنگی برای حوزه فرهنگ ۵۰ حکم پیشنهاد داده است.

۲. کمیسیون فرهنگی تمرکز خود را بر حمایت از شورای عالی انقلاب فرهنگی، حوزه‌های علمی، گردشگری، صنایع دستی و زنان گذاشته است. کمیسیون به اموری نظیر مشارکت، دادن دستگاه‌های دستی، های ذینفع (خارج کردن تصمیم‌گیری و اجرا از وضعیت تک قطبی دولت) و مشروط کردن تصمیم‌گیری‌ها به مجلس توجه دارد.

۳. از پنجاه ماده کمیسیون فرهنگی مجلس، بیشترین تعداد را حوزه ورزش با شش ماده دارد و پس از آن صدا و سیما با چهار ماده و آسیب‌های اجتماعی با سه ماده قرار دارد. بیشترین سیاست‌های حمایتی کمیسیون به ورزش و صدا و سیما اختصاص دارد و کمترین آنها به قرآن، زیارت و سینما.

۴. احکامی که کمیسیون فرهنگی پیشنهاد می‌دهد در بیست و پنج حوزه قرار می‌گیرد که یازده مورد از آن در کمیسیون تلفیق مصوبه پیدا می‌کند. اهم این موارد عبارتند از گردشگری، آسیب‌های اجتماعی و خانواده، ورزش و صدا و سیما. در مقابل چهارده حوزه مصوبه‌ای پیدا نمی‌کنند. این موارد شامل حوزه‌های علمی، حوزه‌های علمی دانشگاهی، بسیج، بودجه فرهنگی، سینما، قرآن، اصلاح الگوی مصرف و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، الگوی توسعه اسلامی، ایرانی، اطلس فرهنگی کشور، «معماری اسلامی-ایرانی»، تبلیغات بازرگانی، جهاد دانشگاهی، سبک زندگی و تبلیغ اسلامی می‌شود.

قانون برنامه ششم

۱. مجموعاً بیست و هفت ماده از صد و بیست و چهار ماده قانون برنامه توسعه ششم (یعنی بیست و یک درصد) مربوط به فرهنگ هستند و سیزده تا از آنها مستقیماً ذیل فرهنگ نوشته شده‌اند. در این بیست و هفت ماده، شصت و نه حکم فرهنگی وجود دارد که بیست و سه حکم آن مربوط به آسیب‌های اجتماعی می‌باشد.

۲. حوزه آسیب‌های اجتماعی و خانواده بیشترین حکم را در برنامه توسعه دارد به‌شوی؛ طوری‌های؛ که ۵۲ حکم در کمیسیون تلفیق تصویب شده و سی و نه حکم در صحن علنی مجلس به تصویب رسیده است. اولویت‌های حوزه خانواده عبارتند از طلاق، زنان سرپرست خانوار و کودکان کار. لذا روح حاکم بر مصوبات مربوط به خانواده، جنبه آسیب‌شناسانه دارد.

۳. فقط یک ماده از مصوبات کمیسیون فرهنگی در زمینه ورزش، اعتباری بالغ بر ۱۴۴۰ میلیارد تومان به همراه داشته است که بیش از کل اعتبارات این حوزه در بودجه‌های سالیانه می‌باشد. سیاست کلی حمایتی در حوزه ورزش، جهت‌گیری به سمت ورزش‌های همگانی است.

۴. از چهار ماده مربوط به صدا و سیما در قانون برنامه ششم، یکی از مهم‌ترین احکام درباره صداوسیما افزایش هزار میلیارد تومانی بودجه این سازمان در بودجه‌های سالیانه است.

۵. در مجموع آنچه به‌عنوان برنامه ششم توسعه در حوزه فرهنگ مطرح شده است مجموعه‌ای از مجوزها و حمایت‌ها است که از سوی دولت و مجلس پیشنهاد و به تصویب نهایی رسیده است؛ اما به‌معنای متعارف، برنامه محسوب نمی‌شود.